

Komendy Legio XXI Rapax

Informacje ogólne

Poniżej prezentujemy wybrane komendy rzymskie po łacinie, używane przez Legio XXI Rapax zarówno podczas musztry, jak i w trakcie innych zadań obozowych oraz w boju.

Komendy zostały pogrupowane wg częstości ich występowania. Co nie oznacza, że nie mogą być użyte w innych sytuacjach. Przykładowo oficer może nakazać śpiewać żołnierzom zarówno w marszu jak i w obozie, a obroty można wykonywać w miejscu na zbiórce, jak i podczas przemarszu.

Warto przy okazji zaznaczyć, że rekonstruując legion z I w. n.e. staramy się wymawiać słowa, tak jak wymawiali je ówczesi. Korzystamy przy tym z zasad wymowy tzw. łaciny restytuowanej (latina restituta). Stąd podczas naszych rozmów usłyszycie raczej: kenturio, salte i kajsar... zamiast centurio, salwe i cesar. Przystwojenie sobie zasad wymowy ułatwi poprawne czytanie poniższych zwrotów łacińskich.

Komendy

ZBIÓRKA

Milites! Ad arma! - Żołnierze! Do broni! Alarm!

Signifer veni - Chorąży staw się

Ad signvm / Ad signa venite - Do znaku / do znaków stawcie się; Zbiórka!

Avdite me - Słuchajcie mnie

Silentivm! - Cisza!

State - Baczność

Laxate - Spocznijcie

Envmerate - Odliczcie

Ad dvos / tres nvmerate - Do dwóch / trzech odliczcie

Enominate - Podajcie imiona

Adsvm - Obecny

Acies - Linia, szyk bojowy

Vnvs ordo - Jeden szereg

Dvo / tres ordines facite - Dwa / trzy szeregi utwórzcie

Primvs / secvndvs / novissimvs ordo - Pierwszy / drugi / ostatni szereg

Agmen - Kolumna marszowa

Dvos / tres agmina facite - Dwie / trzy kolumny utwórzcie

Vnvs / dvo / tres passvs (gradvs) procedite - Jeden / dwa / trzy podwójne (pojedyncze) kroki

naprzód

Qvattvor / quinque / sex passvs (gradvs) recidite - Cztery, pięć, sześć podwójnych (pojedynczych) kroków w tył

Salvate - Salutujcie

Spectate ad frontem - Patrzcie na wprost

Spectate ad dextram / sinistram - Patrzcie na prawo / lewo

Dirigite - Wyrównajcie

Dirigite ad dextram / sinistram - Wyrównajcie do prawej / lewej

Arma (scvta / pila) svrsvm / deorsvm - Broń (tarcze / oszczepy) w górę / w dół

Arma (scvta / pila) deponite / svmite - Broń (tarcze / oszczepy) odłóżcie / podnieście

Abite - Rozejść się

W MARSZU I W BOJU

In aeqvatis passibvs / Sine passvs pergite - Równym krokiem / bez kroku wymaszerować

Ad dextram / sinistram vertite - Obróćcie się w prawo / lewo

Convertite - Odwróćcie się

Dvplicate - Podwajaj szyk

In acie ad dextram / sinistram pergite - Szykiem idźcie [rotujcie] na prawo / lewo

In agmine ad dextram / sinistram vertite - Kolumną skróćcie w prawo / lewo

Ad signvm ad dextram / sinistram pergite - Za znakiem idźcie w prawo / lewo

Ad Optionem / Centvrionem pergite - Za Optio / Centurio podążajcie

In loco calcate - Maszerujcie w miejscu

Recta - Na wprost

Consistite - Zatrzymajcie się

Conglobate / Densate - Zacieśnić

In agmine / ordinibvs laxate - W kolumnie / szeregach rozluźnijcie

In agmine / ordinibvs densate - W kolumnie / szeregach zacieśnijcie

Sine principalibvs pergite - Bez oficerów maszerujcie

Transite - Wymińcie się ; *opisowo* : lewe skrzydło skręca o 90 stopni w prawo, a prawe skrzydło o 90 stopni w lewo i przechodzą przez siebie

Mvta locvm - Zmieniaj miejsce; *opisowo*: zmiana kierunku czoła formacji o 180 stopni, każdy żołnierz indywidualnie

In duas partes separate - Na dwie części podzielcie się; *opisowo*: prawa i lewa strona formacji rozdziela się, obraca na zewnątrz o 90 stopni i maszeruje w przeciwne strony

Gladios stringite - Wyjmijcie miecze

Gladios recondite - Schowajcie miecze

Pila praeparate - Przygotujcie oszczepy [do rzutu]

Pila iacite - Rzućcie oszczepy

Pila infigite - Wbijcie oszczepy w ziemię

Retro - Powtórka; *opisowo*: wróć do poprzedniego ustawienia

Cvrrite - Biegnijcie

Accelerate - Przyspieszcie

Tardate - Zwolnijcie

Pvгна! Praeparate! - Bitwa [starcie]! Przygotujcie się!

Porro! - Do ataku! [Huzia na Józia]!

FORMACJE

Testudinem formate / deformate - Żółwia sformować / rozformować

Cuneum formate - Formować klin

Orbem formate - Formować szyk kołowy

Pontem formate - Formować rampę

Ad orbem! - Do koła!

Scuta castrorum formate - Ściana tarcz

W OBOZIE

Adportate aquam / lignum - Przynieście wodę / drewno opałowe

Date aquam / lignum - Podajcie wodę / drewno opałowe

Nuntio me! Mvns factum - Melduję się! Zadanie wykonane

Me volo campum / latrinam / tentorium / silvam ire - Chciałbym na plac / do toalety / namiotu / lasu iść

Permitto / Non permitto - Zezwalam / Nie zezwalam

Excubia prima ab secunda ad quartam horam - Warta pierwsza od drugiej do czwartej godziny

Surgite! - Pobudka! [ale także: Wstańcie, Podnieście się, np. z ziemi]

Dormite - Idźcie spać

Cantate - Śpiewajcie

Omnes tirones / milites - Wszyscy rekruci / żołnierze

Laborate - Pracujcie

Sedete - Siadajcie

Videte - Oglądajcie, Patrzcie

Tentoria stativite / detendite - Namioty spakujcie / rozstawcie

In tentorium / tentoria - Do namiotu / namiotów

Extingvite lmina - Zgaście światła

Orate - Módlcie się

Poznanie tych wszystkich zwrotów i poprawne ich wykonywanie nie oznacza wcale końca nauki łaciny dla rekruta. Ciężko na naszych spotkaniach obejść się bez podstawowej znajomości liczebników rzymskich, tak głównych, jak i porządkowych, a w szczególności łacińskich nazw wszystkich elementów uzbrojenia i wyposażenia obozu.

Zapraszamy do zapoznania się z kolejnymi artykułami [w dziale z językiem łacińskim](#).